

JODI PICOULT

μικρά,
σημαντικά
πράγματα

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

№1 BESTSELLER των *NEW YORK TIMES*

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: SMALL GREAT THINGS
Από τις Εκδόσεις Ballantine Books, Νέα Υόρκη 2016
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Μικρά, σημαντικά πράγματα**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Jodi Picoult
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Χρύσα Μπανιά
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαρία Μπανούση
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνια Λαδοπούλου

© Jodi Picoult, 2016

All rights reserved.

This translation published by arrangement with Ballantine Books, an imprint
of Random House, a division of Penguin Random House LLC

© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Oaurea/Shutterstock, kulz123rf/123RF

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2017

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2017

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2140-7

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2141-4

*Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο
αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

JODI PICOULT

μικρά,
σημαντικά
πράγματα

*Μετάφραση:
Χρύσα Μπανιά*

Το *Μικρά, σημαντικά πράγματα* είναι έργο μυθοπλασίας. Ονόματα, χαρακτήρες, τόποι και συμβάντα αποτελούν προϊόν της φαντασίας της συγγραφέως ή χρησιμοποιούνται πλασματικά. Η όποια ομοιότητα με αληθινά γεγονότα, μέρη ή πρόσωπα, είτε ζωντανά, είτε όχι, είναι αποκλύτως συμπτωματική.

Επειδή η γλώσσα αποτελεί σημαντικό μεσολαβητή ισχύος, κύρους και προνομίων, στο παρόν βιβλίο η συγγραφέας έχει επιλέξει συνειδητά ορισμένους σχετικούς με την ταυτότητα όρους. Η διαφοροποίηση στα κεφαλαία γράμματα λέξεων όπως «Μαύρος» και «Λευκός» έχει γίνει από πρόθεση.

*Στον Κέβιν Φερέιρα,
γιατί κάνει τον κόσμο καλύτερο με τις ιδέες και τις πράξεις του
και γιατί με δίδαξε ότι είμαστε όλοι έργα σε εξέλιξη.
Καλώς ήλθες στην οικογένεια.*

Πρώτο στάδιο

Λανθάνουσα φάση

Δικαιοσύνη θα αποδοθεί μόνο όταν οι ανεπηρεάστοι
εξοργιστούν τόσο, όσο και οι επηρεαζόμενοι.

BENIAMIN ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ

Ρουθ

Το θαύμα έγινε στη Δυτική Εβδομηκοστή Τέταρτη Οδό, στο σπίτι όπου δούλευε η Μαμά. Ήταν ένα μεγάλο κτίσμα από καφετή ψαμμίτη, με φράχτη από σφυρήλατο σίδερο και μια περικομψη πύλη, δεξιά κι αριστερά της οποίας δέσποζαν γρανιτένια τέρατα, πρόσωπα λαξευμένα από τους εφιάλτες μου. Με τρομοκρατούσαν, γι' αυτό και δε με πείραζε που μπαίναμε πάντα από τη λιγότερο εντυπωσιακή πλαϊνή πόρτα, τα κλειδιά της οποίας η Μαμά κρατούσε σε μια κορδέλα μέσα στην τσάντα της.

Η Μαμά δούλευε για τον Σαμ Χάλογουελ και την οικογένειά του πριν ακόμα γεννηθούμε η αδελφή μου κι εγώ. Μπορεί να μην αναγνώριζε κανείς το όνομά του, μα τον καταλάβαινε μόλις άνοιγε το στόμα του. Ήταν η χαρακτηριστική φωνή που, πριν από κάθε εκπομπή στα μέσα της δεκαετίας του εξήντα, ανακοίνωνε: *Η επόμενη εκπομπή μεταδίδεται έγχρωμη από το NBC!* Το 1976, όταν έγινε το θαύμα, ήταν διευθυντής προγράμματος στο δίκτυο. Το κουδούνι κάτω από τα τέρατα είχε ως ήχο τις τρεις πασίγνωστες ψιλές νότες που θυμίζουν σε όλους το NBC. Καμιά φορά, όταν ερχόμουν στη δουλειά μαζί με τη μητέρα μου, έβγαινα στα κλεφτά, πατούσα το κουμπί και σιγοτραγουδούσα τη μελωδία.

Εκείνη τη μέρα είχαμε έρθει με τη Μαμά επειδή είχε χιονίσει. Το σχολείο ήταν κλειστό, μα εμείς ήμαστε πολύ μικρές για να μείνουμε μόνες στο διαμέρισμά μας όσο η Μαμά θα ήταν στη δουλειά – κι εκείνη πήγαινε στη δουλειά ακόμα κι όταν έπεφτε χιόνι ή χιονόνερο, και πιθανότατα ακόμα κι αν γινόταν σεισμός ή ερχόταν η συντέλεια του κόσμου. Καθώς μας τύλιγε με χοντρά μπου-

φάν και μας φορούσε μπότες, μουρμούριζε ότι ακόμα κι αν αναγκαζόταν να περάσει μέσα από χιονοθύελλα, δεν υπήρχε περίπτωση να αφήσει την κυρία Μίνα να αλείψει μόνη της το φιστικοβούτυρο στο ψωμί. Μάλιστα, η μόνη φορά που θυμάμαι τη Μαμά να παίρνει άδεια ήταν είκοσι πέντε χρόνια αργότερα, όταν έκανε διπλή επέμβαση αντικατάστασης ισχίου, την οποία κάλυψε γενναιοδωρα η οικογένεια Χάλογουελ. Έμεινε στο σπίτι για μία εβδομάδα, κι ακόμα και μετά από αυτό, όταν το ισχίο της δεν έγινε τελείως καλά κι εκείνη επέμεινε να ξαναπαιάσει δουλειά, η Μίνα της έβρισκε να κάνει δουλειές με τις οποίες απέφευγε την ορθοστασία. Μα όταν ήμουν μικρή, στις διακοπές του σχολείου ή όταν ψηνόμουν στον πυρετό ή είχε χιονίσει όπως σήμερα, η Μαμά μάς έπαιρνε μαζί της στο τρένο για το κέντρο της πόλης.

Εκείνη την εβδομάδα ο κύριος Χάλογουελ είχε πάει στην Καλιφόρνια, κάτι που γινόταν συχνά και που σήμαινε ότι η κυρία Μίνα και η Κριστίνα χρειάζονταν τη Μαμά ακόμα περισσότερο. Το ίδιο ίσχυε για τη Ρέιτσελ κι εμένα, όμως φαντάζομαι ότι εμείς καταφέραμε καλύτερα να φροντίζουμε τον εαυτό μας από ό,τι η κυρία Μίνα.

Όταν τελικά βγήκαμε στην Εβδομηκοστή Δεύτερη Οδό, ο κόσμος ήταν λευκός. Δεν ήταν μόνο ότι το Σέντραλ Παρκ έμοιαζε πασπαλισμένο με άχνη. Τα πρόσωπα των ανδρών και των γυναικών που διέσχιζαν ριγώντας τη θύελλα για να φτάσουν στη δουλειά δεν έμοιαζαν καθόλου με το δικό μου, ούτε με των εξαδέλφων και των γειτόνων μου.

Δεν είχα μπει σε άλλο σπίτι στο Μανχάταν εκτός από των Χάλογουελ, γι' αυτό δεν ήξερα πόσο εκπληκτικό ήταν να ξει μια οικογένεια, μόνη της, σε ένα πελώριο κτίριο. Θυμάμαι, όμως, ότι σκέφτηκα πως δεν είχε κανένα νόημα ότι η Ρέιτσελ κι εγώ έπρεπε να βάλουμε τα μπουφάν και τις μπότες μας στη μικροσκοπική, ασφυκτικά γεμάτη ντουλάπα στην κουζίνα, αφού υπήρχαν ένα σωρό άδειες κρεμάστρες και αρκετός χώρος στην κυρίως είσοδο, εκεί όπου κρέμονταν τα παλτά της Κριστίνα και της κυρίας Μίνα. Και η Μαμά έχωσε μέσα το δικό της παλτό, μαζί με το τυχερό της

κασκόλ – ένα απαλό κασκόλ με τη μυρωδιά της, για το οποίο η Ρέitseλ κι εγώ τσακωνόμαστε γιατί θέλαμε και οι δύο να το φοράμε στο σπίτι, επειδή νιώθαμε σαν να χαϊδεύουμε κάποιο χάμστερ ή λαγουδάκι. Εγώ περίμενα να αρχίσει η Μαμά να μπαίνει στα σκοτεινά δωμάτια σαν την Τίνκερμπελ, να αγγίζει διακόπτες, χερούλια ή πόμολα, έτσι ώστε το σπίτι, που έμοιαζε με κοιμισμένο τέρας, να ξαναπάρει σιγά-σιγά ζωή.

«Λοιπόν, αν είστε φρόνιμες», μας είπε η Μαμά, «θα σας φτιάξω ζεστή σοκολάτα από της κυρίας Μίνα».

Ήταν εισαγωγή, από το Παρίσι, κι είχε παραδεισένια γεύση. Έτσι, όσο η μαμά έδενε τη λευκή ποδιά της, εγώ πήρα ένα χαρτί από ένα συρτάρι της κουζίνας κι ένα κουτί κηρομπογιές που είχα φέρει από το σπίτι κι άρχισα να σκιτσάρω σιωπηλά. Έφτιαξα ένα σπίτι, μεγάλο σαν αυτό εδώ. Έβαλα μέσα μια οικογένεια: εμένα, τη Μαμά, τη Ρέitseλ. Προσπάθησα να ζωγραφίσω χιόνι, μα δεν τα κατάφερα. Οι νιφάδες που έφτιαξα με τη λευκή κηρομπογιά δεν φαίνονταν στο χαρτί. Ο μόνος τρόπος για να φανούν ήταν να το γείρω στο πλάι, στο φως του πολυελαίου, για να μπορέσω να διακρίνω το λαμπύρισμα της κηρομπογιάς πάνω στο χαρτί.

«Μπορούμε να παίξουμε με την Κριστίνα;» ρώτησε η Ρέitseλ. Η Κριστίνα ήταν έξι χρόνων, ανάμεσα στην ηλικία της Ρέitseλ και τη δική μου. Είχε το πιο μεγάλο δωμάτιο που είχα δει ποτέ και περισσότερα παιχνίδια από οποιοδήποτε άλλο παιδί. Όταν ήταν στο σπίτι κι εμείς ερχόμαστε στη δουλειά με τη μητέρα μας, παίζαμε το σχολείο με την ίδια και τα αρκουδάκια της, πίναμε νερό από αληθινά πορσελάνινα φλιτζάνια μινιατούρες και παίρναμε τις κούκλες της για να πλέξουμε τα κατάξανθα μαλλιά τους. Εκτός κι αν είχε έρθει κάποια φίλη της, τότε μέναμε στην κουζίνα και ζωγραφίζαμε.

Μα πριν προλάβει να απαντήσει η Μαμά, ακούστηκε μια κραυγή τόσο διαπεραστική και τόσο τραχιά, ώστε την ένιωσα σαν μαχαιριά στο στήρνο. Κατάλαβα ότι το ίδιο ένιωσε κι εκείνη, γιατί παραλίγο να της πέσει η κατσαρόλα με το νερό που κουβαλούσε προς τον νεροχύτη. «Μην κουνηθείτε», είπε και η

φωνή της έμεινε ήδη πίσω καθώς ανέβαινε τα σκαλιά τρέχοντας.

Η Ρέιτσελ ήταν η πρώτη που πετάχτηκε από την καρέκλα της· δεν ήταν παιδί που ακολουθούσε οδηγίες. Παρασύρθηκα στο κατόπι της, σαν μπαλόνι δεμένο στον καρπό της. Το χέρι μου περνούσε ξυστά πάνω από την κουπαστή της καμπυλωτής σκάλας, χωρίς να αγγίζει.

Η πόρτα του δωματίου της κυρίας Μίνα ήταν ορθάνοιχτη κι εκείνη στριφογύριζε πάνω στο κρεβάτι σε έναν στρόβιλο από σατέν σεντόνια. Η στρογγυλάδα της κοιλιάς της πρόβαλλε σαν φεγγάρι· το λαμπερό λευκό των ματιών της μου θύμιζε τα αλογάκια του λούνα παρκ, παγωμένα στον αέρα. «Είναι νωρίς, Λου», κοτάνάσαινε.

«Στο μωρό να το πείτε», αποκρίθηκε η Μαμά. Κρατούσε το ακουστικό του τηλεφώνου. Η κυρία Μίνα είχε αρπάξει το άλλο της χέρι και το έσφιγγε. «Τώρα μη σπρώχνετε άλλο», είπε η Μαμά. «Το ασθενοφόρο θα φτάσει από στιγμή σε στιγμή».

Εγώ αναρωτήθηκα πόσο γρήγορα θα έφτανε το ασθενοφόρο μέσα σε τόσο χιόνι.

«Μανούλα;»

Μόνο όταν άκουσα τη φωνή της Κριστίνα, συνειδητοποίησα ότι την είχε ξυπνήσει ο θόρυβος. Είχε σταθεί ανάμεσα σε εμένα και στη Ρέιτσελ. «Πηγαίνετε και οι τρεις στο δωμάτιο της δεσποινίδας Κριστίνα», διέταξε η Μαμά με ατσάλινη φωνή. «*Αμέσως*».

Μα εμείς μείναμε εκεί σαν ριζωμένες, κι η Μαμά μάς ξέχασε γρήγορα. Είχε χαθεί σε έναν κόσμο φτιαγμένο από τον πόνο και τον φόβο της κυρίας Μίνα και προσπαθούσε να γίνει ο χάρτης που θα ακολουθούσε εκείνη για να βγει. Είδα την κυρία Μίνα να βογκά και να διαγράφονται οι φλέβες στον λαιμό της· είδα τη Μαμά να γονατίζει στο κρεβάτι ανάμεσα στα πόδια της και να της σηκώνει το νυχτικό πάνω από τα γόνατα. Είδα τα ροδαλά χείλη ανάμεσα στα πόδια της κυρίας Μίνα να σουφρώνουν, να φουσκώνουν και να ανοίγουν. Φάνηκε ένα κεφάλι, στρογγυλό σαν πόμολο, ένας ώμος που έμοιαζε με κόμπο, άρχισε να αναβλύζει αίμα και υγρό και ξαφνικά ένα μωρό φώλιασε στις παλάμες της Μαμάς.

«Για να σε δω», είπε εκείνη κι όλο το πρόσωπό της έγγραφε αγάπη. «Σαν πολύ δεν βιάστηκες να έρθεις στον κόσμο;»

Δύο πράγματα έγιναν ταυτόχρονα: χτύπησε το κουδούνι και η Κριστίνα έβαλε τα κλάματα. «Καρδούλα μου», μουρμούρισε η κυρία Μίνα. Δεν ήταν πια τρομακτική, μα ήταν ακόμα ιδρωμένη κι αναποκοκκινισμένη. Άπλωσε το χέρι, ωστόσο η Κριστίνα είχε τρομοκρατηθεί τόσο από αυτό που είχε δει, που πλησίασε εμένα και κουλουριάστηκε πάνω μου. Η Ρέιτσελ, ανέκαθεν πρακτική, πήγε να ανοίξει την εξώπορτα. Επέστρεψε με δύο νοσοκόμους, οι οποίοι όρμησαν μέσα κι ανέλαβαν δράση, κι έτσι αυτό που έκανε η Μαμά για την κυρία Μίνα έγινε όπως κάθε τι άλλο έκανε για την οικογένεια Χάλογουελ: διάφανο κι αόρατο.

Το ζεύγος Χάλογουελ ονόμασε το μωρό Λούις, από τη Μαμά. Ήταν μια χαρά, παρότι γεννήθηκε σχεδόν έναν μήνα νωρίτερα, θύμα της βαρομετρικής πίεσης που έπεσε με τη θύελλα και προκάλεσε ΠΡΥ – πρόωρη ρήξη υμένων. Φυσικά αυτό δεν το ήξερα τότε. Ήξερα μόνο ότι μια χιονισμένη μέρα στο Μανχάταν είχα δει την απαρχή ενός ανθρώπου. Είχα βρεθεί κοντά σε εκείνο το μωρό πριν προλάβει να το απογοητεύσει οποιοσδήποτε ή οτιδήποτε στον κόσμο.

Το θέαμα της γέννησης του Λούις ήταν μια εμπειρία που μας επηρέασε με διαφορετικούς τρόπους. Η Κριστίνα έκανε παιδί με παρένθετη μητέρα. Η Ρέιτσελ έκανε πέντε παιδιά. Εγώ έγινα μαιά.

Όταν διηγούμαι αυτή την ιστορία, όλοι συμπεραίνουν ότι το θαύμα στο οποίο αναφέρομαι κατά τη διάρκεια εκείνης της μακρινής χιονοθύελλας ήταν η γέννηση ενός μωρού. Πράγματι, ήταν όντως εκπληκτικό. Μα εκείνη την ημέρα έγινα μάρτυρας ενός μεγαλύτερου θαύματος. Όσο η Κριστίνα κρατούσε το χέρι μου και η κυρία Μίνα κρατούσε το χέρι της Μαμάς, υπήρξε μία στιγμή – ένα καρδιοχτύπι, μια ανάσα– στην οποία όλες οι διαφορές στην εκπαίδευση και στα χρήματα και στο χρώμα εξατμίστηκαν σαν αντικατοπτρισμοί στην έρημο. Για μια στιγμή ήμαστε όλες ίσες, υπήρχε απλά μία γυναίκα που βοηθούσε μία άλλη.

Αυτό το θαύμα περίμενα τριάντα εννιά χρόνια για να το ξαναδώ.

Πρώτο στάδιο

Τελεία διαστολή

Δεν μπορούμε να αλλάξουμε όλα όσα αντιμετωπίζουμε.
Όμως μόνο αν αντιμετωπίσουμε κάτι, μπορούμε
να το αλλάξουμε.

ΤΖΕΪΜΣ ΜΠΟΛΑΝΤΟΥΙΝ

Ρουθ

Το πιο όμορφο μωρό που είδα ποτέ γεννήθηκε δίχως πρόσωπο.

Από τον λαιμό και κάτω ήταν ένα τέλειο αγοράκι: δέκα δάχτυλα στα χέρια, δέκα στα πόδια, παχουλή κοιλίτσα. Μα εκεί όπου θα έπρεπε να βρίσκεται το αυτί υπήρχαν δύο παραμορφωμένα χεῖλη κι ένα μόνο δόντι. Αντί για πρόσωπο είχε έναν στρόβιλο από δέρμα, χωρίς χαρακτηριστικά.

Η μητέρα του –η ασθενής μου– ήταν μία τριαντάχρονη πρωτόκος που είχε λάβει προγεννητική φροντίδα, συμπεριλαμβανομένου κι ενός υπέρηχου, αλλά η θέση του μωρού ήταν τέτοια ώστε η παραμόρφωση του προσώπου δεν ήταν ορατή. Η σπονδυλική στήλη, η καρδιά, τα όργανα, ήταν όλα μια χαρά, γι’ αυτό δεν το περίμενε κανείς αυτό. Ίσως γι’ αυτόν ακριβώς τον λόγο η μητέρα επέλεξε να γεννήσει στο Μέρσι-Γουέστ Χέιβεν, το μικρό μας περιφερειακό νοσοκομείο, και όχι στο Γέιλ-Νιου Χέιβεν, το οποίο είναι καλύτερα εξοπλισμένο για επείγοντα περιστατικά. Η γυναίκα ήρθε σε τελειόμηνη κύηση και ο τοκετός κράτησε δεκαέξι ώρες πριν από τη γέννα. Ο γιατρός σήκωσε το μωρό κι ακούστηκε μόνο σιωπή. Μια βουερή, λευκή σιωπή.

«Είναι καλά;» ρώτησε η μητέρα πανικόβλητη. «Γιατί δεν κλαίει;»

Πίσω μου έστεκε μια μαθητευόμενη νοσοκόμα που ούρλιαξε.

«Βγες έξω», είπα σφιγμένα, σπρώχνοντάς την από τον θάλαμο. Έπειτα πήρα το νεογέννητο από τον μαιευτήρα και το τοποθέτησα στη θερμοκοιτίδα ανοιχτού τύπου, σφουγγίζοντας το σμήγ-

μα από τα μέλη του. Ο μαιευτήρας έκανε έναν γρήγορο έλεγχο, με κοίταξε σιωπηλός και στράφηκε ξανά στους γονείς, οι οποίοι είχαν καταλάβει πια ότι κάτι δεν πήγαινε καθόλου καλά. Με μαλακά λόγια, ο γιατρός είπε ότι το παιδί τους είχε γεννηθεί με σοβαρότατες συγγενείς ανωμαλίες, επικίνδυνες για τη ζωή του.

Ο Θάνατος επισκέπτεται τις μαιευτικές πτέρυγες πιο συχνά από ό,τι θα περίμενε κανείς. Όταν έχουμε ανεγκεφαλίες ή εμβρυϊκούς θανάτους, ξέρουμε ότι οι γονείς πρέπει παρ' όλα αυτά να δεθούν με το μωρό και να το πενθήσουν. Αυτό το βρέφος –για όσο θα παρέμενε ζωντανό– ήταν ακόμα ο γιος του ζευγαριού.

Γι' αυτό το έπλυνα και το φάσκωσα, όπως θα έκανα με κάθε άλλο νεογέννητο, ενώ η συνομιλία πίσω μου, ανάμεσα στους γονείς και στον γιατρό, έσβηνε και ξεκινούσε ξανά σαν αυτοκίνητο τον χειμώνα. *Γιατί; Πώς; Τι θα γίνει αν;... Σε πόσες ώρες θα;... Ερωτήσεις που κανείς ποτέ δε θέλει να κάνει και κανείς ποτέ δε θέλει να απαντήσει.*

Η μητέρα έκλαιγε ακόμα όταν τοποθέτησα το μωρό στη φωλιά του αγκώνα της. Τα μικροσκοπικά χεράκια του στριφογυρνούσαν. Του χαμογέλασε, με την αγάπη της στο βλέμμα. «Ίαν», ψιθύρισε. «Ίαν Μάικλ Μπαρνς».

Είχε πάρει μια έκφραση που έχω δει μόνο σε πίνακες σε μουσεία, μια τόσο άγρια αγάπη και θλίψη που μπλέκονταν και δημιουργούσαν ένα καινούργιο, ωμό συναίσθημα.

Στράφηκα στον πατέρα. «Θα θέλατε να πάρετε αγκαλιά τον γιο σας;»

Εκείνος φαινόταν έτοιμος να κάνει εμετό. «Δεν μπορώ», μουρμούρισε και βγήκε από τον θάλαμο σαν αστραπή.

Τον ακολούθησα, αλλά τον δρόμο μου έκλεισε η μαθητευόμενη νοσοκόμα, που μου ζητούσε συγγνώμη ταραγμένη. «Λυπάμαι πολύ», είπε. «Απλά... ήταν *τέρας*».

«*Είναι μωρό*», τη διόρθωσα και την προσπέρασα απότομα.

Στρίμωξα τον πατέρα στην αίθουσα αναμονής των γονέων. «Η σύζυγός σας και ο γιος σας σας χρειάζονται».

«Δεν είναι γιος μου αυτό», είπε εκείνος. «Αυτό το... πράγμα...»

«Δε θα μείνει για πολύ καιρό σε αυτόν τον κόσμο. Άρα καλά θα κάνετε να του δώσετε αμέσως όλη την αγάπη που είχατε μαζί- ξέψι για μια ολόκληρη ζωή». Περίμενα να με κοιτάξει στα μάτια κι έπειτα του γύρισα την πλάτη. Δε χρειάστηκε να κοιτάξω πίσω μου για να καταλάβω ότι με ακολουθούσε.

Όταν μπήκαμε στον θάλαμο, η σύζυγός του χαϊδολογούσε ακόμα το μωρό, με τα χείλη κολλημένα στον λείο καμβά του μετώπου του. Πήρα το μικροσκοπικό μπογαλάκι από τα χέρια της και το παρέδωσα στον σύζυγό της. Εκείνος κράτησε την ανάσα κι έπειτα τράβηξε το κουβερτάκι από εκεί όπου θα έπρεπε να είναι το πρόσωπο του μωρού.

Ξέρετε, έχω σκεφτεί τις πράξεις μου. Έκανα καλά όταν ανάγκασα τον πατέρα να αντικρίσει το μωρό του που θα πέθαινε; Αυτή ήταν η θέση μου ως νοσοκόμας; Αν με ρωτούσε η προϊσταμένη μου εκείνο τον καιρό, θα έλεγα ότι είχα εκπαιδευτεί για να προσφέρω στους γονείς που πενθούν την ευκαιρία να κλείσουν τον κύκλο. Αν αυτός ο άνδρας δεν αναγνώριζε ότι είχε συμβεί κάτι πραγματικά φρικτό –ή, χειρότερα, αν για το υπόλοιπο της ζωής του συνέχιζε να προσποιείται ότι δεν είχε συμβεί ποτέ–, μέσα του θα άνοιγε μια τρύπα. Ένας λάκκος, μικροσκοπικός στην αρχή, θα ξεχειλωνε, θα μεγάλωνε διαρκώς, ώσπου μια μέρα, εκεί που δε θα το περίμενε, ο άνδρας θα συνειδητοποιούσε ότι ήταν τελείως κούφιος.

Όταν ο πατέρας έβαλε τα κλάματα, οι λυγμοί άρχισαν να ταράζουν το κορμί του σαν ένας κυκλώνας που λυγίζει ένα δέντρο. Βούλιαξε πλάι στη σύζυγό του πάνω στο κρεβάτι του θαλάμου κι εκείνη έβαλε το ένα χέρι στην πλάτη του συζύγου της και το άλλο στην κορυφή του κεφαλιού του μωρού.

Κρατούσαν αγκαλιά τον γιο τους εναλλάξ, επί δέκα ώρες. Τι μητέρα κι εκείνη! Ως και να τον βάλει να θηλάσει προσπάθησε. Δεν έπαιρνα τα μάτια μου από πάνω της – όχι επειδή ήταν άσχημο ή λανθασμένο, μα επειδή ήταν ό,τι πιο αξιοσημείωτο έχω δει ποτέ. Ένιωθα σαν να κοιτούσα τον ήλιο κατά πρόσωπο: μόλις τραβούσα τα μάτια, δεν έβλεπα τίποτε άλλο.

Κάποια στιγμή πήρα μαζί μου στον θάλαμο την ανόητη μαθητεύομενη νοσοκόμα, υποτίθεται για να ελέγξουμε τα ζωτικά σημεία της μητέρας, αλλά στην πραγματικότητα για να την κάνω να δει με τα ίδια της τα μάτια ότι η αγάπη δεν έχει καμία σχέση με αυτό το οποίο κοιτάς, έχει κάθε σχέση με τον άνθρωπο που κοιτά.

Το βρέφος πέθανε γαλήνια. Πήραμε αποτυπώματα από το χεράκι και το ποδαράκι του νεογέννητου, για να τα κρατήσουν οι γονείς. Έμαθα ότι δύο χρόνια αργότερα το ίδιο ζευγάρι ήρθε ξανά και γέννησε μια υγιέστατη κορούλα, αν κι εγώ δεν είχα βάρδια εκείνη την ημέρα.

Ήθελα απλά να σας δείξω ότι όλα τα μωρά γεννιούνται όμορφα. Αυτά που προβάλλουμε εμείς επάνω τους τα κάνουν άσχημα.

Μόλις γέννησα τον Έντισον, δεκαεπτά χρόνια νωρίτερα στο ίδιο ακριβώς νοσοκομείο, δε με απασχόλησε η υγεία του μωρού μου ούτε πώς θα τα έβγαζα πέρα μόνη μου, όσο ο σύζυγός μου ήταν στην άλλη άκρη του Ατλαντικού, ούτε πώς θα άλλαζε η ζωή μου τώρα που είχα γίνει μητέρα.

Με απασχόλησαν τα μαλλιά μου.

Το τελευταίο πράγμα που σκέφτεσαι όταν γεννάς είναι η εμφάνιση, μα αν είσαι σαν εμένα, είναι η πρώτη σκέψη που περνά από το μυαλό σου μόλις έρθει το μωρό. Ο ιδρώτας που κολλά τα μαλλιά στο μέτωπο όλων των λευκών ασθενών μου έκανε τις δικές μου ρίζες να κατσαρώνουν και να πετούν. Βούρτσιζα προσεκτικά τα μαλλιά μου κάθε βράδυ, τα έπιανα σε έναν στρόβιλο που θύμιζε παγωτό χωνάκι και τα τύλιγα με ένα μαντίλι για να είναι ίσια την επόμενη μέρα, όταν τα έλυνα. Μα ποια λευκή νοσοκόμα το ήξερε αυτό, ποια καταλάβαινε ότι το μπουνκαλάκι του σαμπουάν που πρόσφερε δωρεάν το βοηθητικό προσωπικό του νοσοκομείου θα έκανε τα μαλλιά μου να φριζάρουν ακόμα περισσότερο; Ήμουν βέβαιη πως όταν οι καλοπροαίρετοι συνάδελφοί μου έρχονταν να δουν τον Έντισον, θα έμεναν άφωνοι βλέποντας το χάλι που είχε δημιουργηθεί πάνω στο κεφάλι μου.

Στο τέλος κατέληξα να τυλίγω τα μαλλιά μου με μια πετσέτα και να λέω στους επισκέπτες ότι μόλις είχα βγει από το ντους.

Γνωρίζω νοσοκόμες που δουλεύουν στις χειρουργικές πτέρυγες και μου μιλούν για άνδρες που, όσο ακόμα τους βγάζουν από το χειρουργείο με το φορείο, επιμένουν να στερεώσουν ξανά την περούκα τους στον θάλαμο ανάνηψης πριν έρθουν οι σύζυγοί τους. Κι έχω πάψει να μετράω πόσες φορές μια ασθενής που μόλις πέρασε τη νύχτα γρυλίζοντας, ουρλιάζοντας και σπρώχνοντας να βγάλει ένα μωρό, με τον σύζυγό της στο πλευρό της, μετά τον τοκετό τον πετά με τις κλοτσιές από τον θάλαμο για να τη βοηθήσω να φορέσει ένα ωραίο νυχτικό και μία ρόμπα.

Καταλαβαίνω ότι οι άνθρωποι έχουν την ανάγκη να φορέσουν ένα συγκεκριμένο προσωπείο για τον υπόλοιπο κόσμο. Γι' αυτό ακριβώς, όταν φθάνω για τη βάρδια μου στις 6:40 π.μ., δεν μπαίνω καν στο γραφείο προσωπικού, όπου σύντομα η προϊσταμένη νοσοκόμα θα μας ενημερώσει για την προηγούμενη νύχτα. Αντίθετα, κατεβαίνω αθόρυβα τον διάδρομο ως την ασθενή με την οποία ήμουν χθες, πριν τελειώσει η βάρδια μου. Τη λένε Τζέσι· ήταν ένα μικροσκοπικό πλάσμα που όταν μπήκε στην πτέρυγα, έμοιαζε πιο πολύ με υποψήφια Πρώτη Κυρία παρά με γυναίκα με τελεία διαστολή: τα μαλλιά της ήταν τέλεια χτενισμένα, το πρόσωπό της ανάλαφρα μακιγιαρισμένο, ως και τα ρούχα της εγκυμοσύνης ήταν καλοραμμένα και κομψά. Αυτό μαρτυρούσε τα πάντα, αφού μετά από σαράντα εβδομάδες εγκυμοσύνης οι περισσότερες μέλλουσες μητέρες θα φορούσαν με μεγάλη τους χαρά ένα αντίσκηνο. Έριξα μια ματιά στο διάγραμμά της –πρωτοτόκος– και χαμογέλασα. Πριν πάω στο σπίτι το προηγούμενο βράδυ, το τελευταίο πράγμα που είπα στην Τζέσι όταν την παρέδωσα στη συνάδελφο που θα τη φρόντιζε ήταν πως όταν θα την ξανάβλεπα, θα είχε αποκτήσει μωρό και φυσικά θα είχα μια νέα ασθενή. Όσο εγώ κοιμόμουν, η Τζέσι γέννησε ένα υγιέστατο κοριτσάκι τριών κιλών και τριακοσίων γραμμαρίων.

Ανοίγω την πόρτα και τη βρίσκω να λαγοκοιμάται. Το μωρό, φασκιωμένο, είναι στο κουνάκι πλάι στο κρεβάτι· ο σύζυγός της

ροχαλίζει, σωριασμένος σε μια καρέκλα. Η Τζέσι αναδύεται όταν μπαίνω κι αμέσως φέρνω το δάχτυλο στα χείλη. *Σιωπή.*

Από την τσάντα μου βγάζω ένα καθρεφτάκι κι ένα κόκκινο κραγιόν.

Ένα μέρος της γέννας είναι η συζήτηση· η νοσοκόμα αποσπά την προσοχή της ασθενούς κι έτσι ο πόνος φθίνει και οι δύο γυναίκες συνδέονται. Σε ποια άλλη περίπτωση ένας ιατρικός επαγγελματίας περνά ως και δώδεκα ώρες συνομιλώντας με ένα μόνο άτομο; Κατά συνέπεια, η σύνδεση που δημιουργούμε με αυτές τις γυναίκες είναι γερή και γοργή. Μέσα σε ελάχιστες ώρες μαθαίνω γι' αυτές πράγματα που δεν ξέρουν πάντα ούτε οι καλύτερες φίλες τους: ότι γνώρισε τον σύντροφό της σε ένα μπαρ, όταν είχε πιει πολύ· ότι ο πατέρας της δεν πρόλαβε να γνωρίσει το εγγόνι του· ότι ανησυχεί για τη μητρότητα γιατί απεχθανόταν το μπέιμπι σίτινγκ ως έφηβη. Χθες βράδυ, τις τρομερές ώρες των ωδίνων της Τζέσι, όταν εκείνη έκλαιγε εξαντλημένη και μιλούσε απότομα στον σύζυγό της, εγώ του πρότεινα να πάει στην καφετέρια και να πάρει έναν καφέ. Μόλις έφυγε, ο αέρας στον θάλαμο έγινε πιο ελαφρύς κι εκείνη έπεσε ξανά πάνω στα φρικτά πλαστικά μαξιλάρια που έχουμε στη μαιευτική πτέρυγα. «Τι θα γίνει αν το μωρό αλλάξει τα πάντα;» έλεγε με λυγμούς. Ομολόγησε ότι δεν πήγαινε ποτέ πουθενά χωρίς να φορά το «προσωπείο» της, ότι ο άνδρας της δεν την είχε δει ποτέ χωρίς μάσκα· και τώρα ήταν εδώ κι έβλεπε το κορμί της να συστρέφεται, να έρχεται το μέσα έξω – και πώς θα την κοιτούσε ποτέ ξανά όπως παλιά;

«Άκουσε», της είπα εγώ. «Άφησε να ασχοληθώ εγώ με αυτό».

Χαίρομαι με τη σκέψη ότι πήρα από τους ώμους της Τζέσι ένα μικρό φορτίο κι έτσι εκείνη βρήκε τη δύναμη να τα καταφέρει ως το μεταβατικό στάδιο της διαστολής.

Περίεργο είναι. Όταν λέω στον κόσμο ότι δουλεύω ως μαία εδώ και πάνω από είκοσι χρόνια, όλοι εντυπωσιάζονται επειδή έχω βοηθήσει σε καισαρικές, επειδή μπορώ να βάλω ενδοφλέβια με κλειστά μάτια, επειδή μπορώ να καταλάβω πότε η επιβράδυνση του εμβρυϊκού καρδιακού ρυθμού είναι φυσιολογική και πότε

απαιτεί επέμβαση. Όμως για μένα η δουλειά της μαίας είναι να γνωρίζει την ασθενή της και τι χρειάζεται: λίγο τρύψιμο στην πλάτη. Μια επισκληρίδιο. Λίγο κραγιόν.

Η Τζέσι ρίχνει μια ματιά στον σύζυγό της, ο οποίος κοιμάται ακόμα βαθιά. Έπειτα παίρνει το κραγιόν από το χέρι μου. «Σ' ευχαριστώ», ψιθυρίζει και τα μάτια μας συναντιούνται. Κρατώ τον καθρέφτη όσο εκείνη εφευρίσκει ξανά τον εαυτό της.

Τις Πέμπτες η βάρδια μου κρατάει από τις επτά το πρωί ως τις επτά το βράδυ. Στο Μέρσι-Γουέστ Χέιβεν έχουμε συνήθως δύο νοσοκόμες στη μαιευτική πτέρυγα κατά τη διάρκεια της ημέρας – ή τρεις, αν μας περισσεύει ανθρώπινο δυναμικό εκείνη την ημέρα. Όσο διασχίζω την πτέρυγα, προσέχω αφηρημένα πόσες αίθουσες τοκετού είναι κατειλημμένες – τρεις προς το παρόν, η μέρα αρχίζει ωραία, αργά. Η Μαρί, η προϊσταμένη νοσοκόμα, βρίσκεται ήδη στο δωμάτιο όπου κάνουμε την πρωινή συνάντησή μας όταν μπαίνω, μα η Κορίν –η δεύτερη νοσοκόμα που έχει βάρδια μαζί μου– δεν είναι εκεί. «Τι να έγινε σήμερα;» ρωτά η Μαρί, ξεφυλλίζοντας την πρωινή εφημερίδα.

«Σκασμένο λάστιχο», αποκρίνομαι. Ένα παιχνίδι που έχει γίνει ρουτίνα: *Ποια δικαιολογία θα πει σήμερα η Κορίν γιατί άργησε;* Είναι μια υπέροχη φθινοπωρινή ημέρα του Οκτωβρίου, άρα δεν μπορεί να τα ρίξει στον καιρό.

«Αυτό το είπε την περασμένη εβδομάδα. Ψηφίζω γρίπη».

«Παρεμπιπτόντως», λέω. «Πώς είναι η Έλλα;» Η οκτάχρονη κόρη της Μαρί είχε κολλήσει τη στομαχική ίωση που κυκλοφορεί.

«Σήμερα ξαναπήγε στο σχολείο, δόξα τω Θεώ», αποκρίνεται η Μαρί. «Τώρα κόλλησε ο Ντέιβ. Υπολογίζω ότι σε κανένα εικοσιτετράωρο θα σωριαστώ εγώ». Σηκώνει τα μάτια από τα τοπικά νέα της εφημερίδας. «Είδα ξανά το όνομα του Έντισον εδώ», λέει.

Ο γιος μου βρίσκεται ανάμεσα στους αριστούχους κάθε τρίμηνο, από τότε που ξεκίνησε το λύκειο. Μα όπως του λέω, δεν εί-

να λόγος να καυχιέται. «Αυτή η πόλη έχει πολλά έξυπνα παιδιά», αντιλέγω.

«Και πάλι», λέει η Μαρί. «Όταν είναι τόσο επιτυχημένο ένα παιδί σαν τον Έντισον... Πρέπει να είσαι περήφανη. Μακάρι να γίνει και η Έλλα τόσο καλή μαθήτρια».

Ένα παιδί σαν τον Έντισον. Καταλαβαίνω τι λέει, παρόλο που προσέχει να μην το εκφράσει ανοιχτά. Το λύκειο δεν έχει πολλά Μαύρα παιδιά, κι από όσο ξέρω ο Έντισον είναι το μόνο στη λίστα των αριστούχων. Αυτά τα σχόλια τα νιώθω σαν αγκάθια, αλλά δουλεύω με τη Μαρί εδώ και πάνω από δέκα χρόνια, γι' αυτό προσπαθώ να αγνοήσω το τσίμπημα. Ξέρω ότι δεν εννοεί πραγματικά κάτι. Στο κάτω-κάτω είναι φίλη – πέρυσσι το Πάσχα ήρθε στο σπίτι μου για φαγητό με την οικογένειά της, μαζί με κάποιες άλλες νοσοκόμες, κι έχουμε βγει για κοκτέιλ, έχουμε πάει στο σινεμά και μία φορά πήγαμε Σαββατοκύριακο με γυναιοπαρέα σε ένα σπα. Παρ' όλα αυτά, η Μαρί δεν έχει ιδέα πόσο συχνά είμαι αναγκασμένη να πάρω απλώς βαθιά ανάσα και να πάω παρακάτω. Οι λευκοί δεν εννοούν ούτε τα μισά από τα προσβλητικά πράγματα που ξεστομίζουν, γι' αυτό κι εγώ προσπαθώ να μην παρασυρθώ και θυμώσω.

«Καλύτερα να ελπίζεις να καταφέρει η Έλλα να τελειώσει τη μέρα στο σχολείο χωρίς να καταλήξει ξανά στο γραφείο της νοσοκόμας», αποκρίνομαι και η Μαρί γελά.

«Έχεις δίκιο. Αυτή είναι η προτεραιότητα».

Η Κορίν μπαίνει στο δωμάτιο σαν σίφουνας. «Με συγχωρείτε που άργησα», λέει, και η Μαρί κι εγώ κοιταζόμαστε. Η Κορίν είναι δεκαπέντε χρόνια νεότερή μου και πάντα της τυχαίνει κάτι επείγον – χαλάει το καρμπιρατέρ, καβγαδίζει με τον φίλο της, πέφτει σε ένα τρακάρισμα στον βόρειο περιφερειακό. Είναι από τους ανθρώπους για τους οποίους η ζωή είναι απλώς το διάστημα μεταξύ κρίσεων. Βγάζει το παλτό της και καταφέρνει να ρίξει μια γλάστρα με ένα φυτό που έχει μαραθεί εδώ και μήνες και που κανείς δεν έχει μπει στον κόπο να αντικαταστήσει. «Να πάρει», μουρμουρίζει σηκώνοντας τη γλάστρα και βάζοντας ξανά μέσα το

χώμα. Σκουπίζεται στη ρόμπα της κι έπειτα κάθεται και σταυρώνει τα χέρια. «Με συγχωρείς, Μαρί. Το λάστιχο που άλλαξα την περασμένη εβδομάδα μάλλον χάνει αέρα· αναγκάστηκα να έρθω οδηγώντας με τριάντα χιλιόμετρα».

Η Μαρί βάζει το χέρι στην τσέπη, βγάζει ένα δολάριο και το πετά στο τραπέζι προς το μέρος μου. Εγώ γελώ.

«Λοιπόν», λέει η Μαρί. «Ενημέρωση ορόφου. Στον θάλαμο δύο έχουμε νεογνό που παραμένει με τη μητέρα. Τζέσικα Μάιερς, πρωτοτόκος σαράντα εβδομάδων και δύο ημερών. Έκανε κολπικό τοκετό στις τρεις το πρωί, χωρίς επιπλοκές, χωρίς παυσίπονα. Το κοριτσάκι θηλάζει καλά· έχει κάνει τσίσα, αλλά δεν έχει κάνει ακόμα κακά».

«Θα την πάρω εγώ», λέμε η Κορίν κι εγώ με μια φωνή.

Όλοι θέλουν την ασθενή που έχει γεννήσει· είναι η πιο εύκολη δουλειά. «Εγώ την είχα στην τελεία διαστολή», επισημαίνω.

«Σωστά», λέει η Μαρί. «Ρουθ, είναι δική σου». Σηκώνει στη μύτη τα γυαλιά της πρεσβυωπίας. «Θάλαμος τρία: Θία ΜακΒον, πρωτοτόκος σαράντα μίας εβδομάδων και τριών ημερών, διαστολή τεσσάρων εκατοστών, υμένα άθικτο. Τα ίχνη του εμβρυϊκού καρδιακού ρυθμού φαίνονται καλά στην οθόνη, το μωρό είναι δραστήριο. Η μητέρα έχει ζητήσει επισκληρίδιο κι έχουμε αρχίσει την έγχυση του συμπτυκνωμένου σκευάσματος».

«Έχουμε ενημερώσει την Αναισθησιολογία;» ρωτά η Κορίν.

«Ναι».

«Θα την πάρω εγώ».

Παίρνουμε μόνο μια τελεία διαστολή τη φορά, αν γίνεται, κάτι που σημαίνει ότι η τρίτη ασθενής –η τελευταία σήμερα το πρωί– θα είναι δική μου. «Θάλαμος πέντε: ανάνηψη. Μπρίτανι Μπάουερ, πρωτοτόκος τριάντα εννέα εβδομάδων και μίας ημέρας. Έκανε επισκληρίδιο και κολπικό τοκετό στις πέντε και μισή το πρωί. Είναι αγοράκι και θέλουν περιτομή. Η μητέρα έκανε σακχαρώδη διαβήτη κύησης· μετράμε το σάκχαρο του μωρού κάθε τρεις ώρες για το πρώτο εικοσιτετράωρο. Η μητέρα θέλει πολύ να θηλάσει. Το μωρό είναι ακόμα πάνω της».

Η ανάνηψη έχει πολλή δουλειά – είναι μια προσωπική σχέση μεταξύ νοσοκόμας και ασθενούς. Μπορεί ο τοκετός να τελειώσει, αλλά μένει να γίνει ένα καλό συμμάζεμα, φυσική εξέταση του νεογνού κι ένας πάκος γραφειοκρατία. «Θα το κάνω εγώ», λέω κι απομακρύνομαι από το τραπέζι για να πάω να βρω τη Λουσίλ, τη νυχτερινή νοσοκόμα που ήταν μαζί με την Μπρίτανι κατά τη διάρκεια της γέννας.

Με βρίσκει εκείνη πρώτη, να πλένω τα χέρια μου στο γραφείο προσωπικού. «Η σειρά σου», λέει ενώ μου παραδίδει τον φάκελο της Μπρίτανι Μπάουερ. «Είκοσι έξι ετών πρωτοτόκος, έκανε κολπικό τοκετό στις πέντε και μισή σήμερα το πρωί, με άθικτο περιέριο. Ομάδα αίματος μηδέν θετικό, άνοση στην ερυθρά, αρνητική σε ηπατίτιδα Β και HIV, αρνητική σε αιμολυτικό στρεπτόκοκκο β. Έκανε διαβήτη κύησης, η διατροφή της είναι ελεγχόμενη, κατά τα άλλα χωρίς επιπλοκές. Έχει ακόμα ενδοφλέβια στο αριστερό μπράτσο. Διέκοψα την επισκληρίδιο, αλλά δεν έχει σηκωθεί ακόμη από το κρεβάτι, γι' αυτό ρώτησέ την αν θέλει να σηκωθεί για να ουρήσει. Η αιμορραγία της πήγε καλά, ο πυθμένας της μήτρας είναι σταθερός».

Ανοίγω τον φάκελο και διαβάζω στα πεταχτά τις σημειώσεις, χαράζοντας τις λεπτομέρειες στη μνήμη μου. «Ντέιβις», διαβάζω. «Έτσι λέγεται το μωρό;»

«Ναι. Τα ζωτικά του σημεία είναι φυσιολογικά, αλλά η ωριαία μέτρηση σακχάρου ήταν στο σαράντα, γι' αυτό τον βάλαμε να προσπαθήσει να θηλάσει. Πήρε λίγο από κάθε στήθος, αλλά τείνει να το βγάζει, νυστάζει και δεν έχει φάει πάρα πολύ».

«Πήρε βιταμίνη Κ και αντιβίωση για τα μάτια;»

«Ναι. Έχει κάνει τσίσα, αλλά όχι κακά. Δεν τον έχω κάνει ακόμα μπάνιο ούτε έχω κάνει την εξέταση του νεογνού».

«Κανένα πρόβλημα», λέω. «Κάτι άλλο;»

«Ο πατέρας ονομάζεται Τερκ», απαντά η Λουσίλ διστάζοντας. «Έχει κάτι λίγο... περίεργο».

«Σαν τον Πέφτουλα;» ρωτάω. Πέρυσι είχαμε έναν πατέρα που φλέρταρε με τη μαθητευόμενη νοσοκόμα στον θάλαμο όσο η γυναικα του γεννούσε. Όταν τελικά εκείνη έκανε καισαρική, αντί

να σταθεί κοντά στο διαχωριστικό πίσω από το κεφάλι της, ο σύζυγός της διέσχισε χαλαρός την αίθουσα του χειρουργείου και έιπε στη μαθητευόμενη νοσοκόμα: «Κάνει ζέστη εδώ μέσα ή είναι επειδή βλέπω εσένα;»

«Όχι, όχι έτσι», λέει η Λουσίλ. «Με τη μητέρα είναι μια χαρά. Είναι λίγο... μυστηριος. Δεν μπορώ να σου πω ακριβώς με ποιο τρόπο».

Πάντα πίστευα ότι αν δεν είχα γίνει μαία, θα γινόμουν ένα πολύ καλό μαϊμού μέντιουμ. Έχουμε τα προσόντα να διαβάζουμε τις ασθενείς μας και να καταλαβαίνουμε τι χρειάζονται λίγες στιγμές πριν το συνειδητοποιήσουν οι ίδιες. Κι έχουμε ένα χάρισμα όταν πρόκειται να πιάσουμε περίεργες αισθήσεις. Μόλις τον περασμένο μήνα το ραντάρ μου άρχισε να χτυπά όταν μια ασθενής με νοητικά θέματα μπήκε μαζί με μια μεγαλύτερη Ουκρανή, με την οποία είχαν γίνει φίλες στο μανάβικο όπου δούλευε. Είχε κάτι το αλλόκοτο η δυναμική ανάμεσά τους κι εγώ ακολούθησα το ένστικτό μου και άλεσα την αστυνομία. Όπως αποδείχθηκε, η Ουκρανή είχε κάνει φυλακή στο Κεντάκι για την κλοπή του βρέφους μιας γυναίκας με σύνδρομο Ντάουν.

Όταν, λοιπόν, μπαίνω για πρώτη φορά στον θάλαμο της Μπρίτανι Μπάουερ, δεν ανησυχώ. Σκέφτομαι: *Το 'χω*.

Χτυπάω μαλακά και σπρώχνω την πόρτα. «Καλημέρα σας», λέω. «Είμαι η Ρουθ και θα είμαι η νοσοκόμα σας σήμερα». Πλησιάζω αμέσως την Μπρίτανι και χαμογελώ στο μωρό που κρατά στην αγκαλιά της. «Τι γλυκός που είναι! Πώς τον λένε;» ρωτώ, αν και ξέρω ήδη. Είναι ένας τρόπος να πιάσεις κουβέντα, να συνδεθείς με την ασθενή.

Η Μπρίτανι δεν απαντά. Κοιτά τον σύζυγό της, έναν πελώριο άνδρα που κάθεται στην άκρη της καρέκλας του. Έχει στρατιωτικά κοντά μαλλιά και χτυπά το τακούνι της μπότας του λες και δεν μπορεί να μείνει τελείως ακίνητος. Καταλαβαίνω τι είδε η Λουσίλ. Ο Τερκ Μπάουερ μου θυμίζει καλώδιο ηλεκτρικού που κόπηκε στην καταιγίδα κι έχει πέσει στον δρόμο περιμένοντας κάτι να το αγγίξει για να αρχίσει να πετά σπίθες.

Δεν έχει σημασία αν είσαι ντροπαλός ή μετριοφρων – όταν μόλις έχεις αποκτήσει παιδί, δεν μένεις σιωπηλός για πολύ. *Θέλεις να μοιραστείς τη στιγμή που αλλάζει τη ζωή σου. Θέλεις να ξαναζήσεις τον τοκετό, τη γέννα, την ομορφιά του μωρού σου. Ωστόσο η Μπρίτανι μοιάζει σχεδόν να χρειάζεται την άδειά του για να μιλήσει. Ενδοοικογενειακή βία; αναρωτιέμαι.*

«Ντέιβις», λέει πνιχτά. «Τον λένε Ντέιβις».

«Γεια σου, Ντέιβις», μουρμουρίζω πλησιάζοντας το κρεβάτι. «Θα σε πείραζε να ακροαστώ την καρδιά και τους πνεύμονές του και να πάρω τη θερμοκρασία του;»

Τα χέρια της σφίγγονται σαν τανάλια γύρω από το νεογέννητο, το τραβούν πιο κοντά.

«Μπορώ να το κάνω εδώ», λέω. «Δε χρειάζεται να τον αφήσεις».

Πρέπει να είναι κάποιος λίγο πιο επιεικής με τους καινούργιους γονείς, ειδικά όταν μια μητέρα έχει ενημερωθεί ότι το σάκχαρο του μωρού της είναι πολύ χαμηλό. Βάζω το θερμόμετρο στη μασχάλη του Ντέιβις και η ανάγνωση είναι φυσιολογική. Κοιτώ τις σπείρες στα μαλλιά του – ένα λευκό κομμάτι ίσως σημαίνει απώλεια ακοής· τα διαφορετικά μοτίβα ίσως είναι ένδειξη ζητημάτων μεταβολισμού. Ακουμπώ το στηθοσκόπιό μου στην πλάτη του μωρού κι ακούω τους πνεύμονές του. Γλιστρώ το χέρι ανάμεσα στο μωρό και στη μητέρα του και ακούω την καρδιά του.

Φοστ.

Είναι τόσο ανεπαίσθητο, ώστε νομίζω ότι έχω κάνει λάθος.

Ακούω ξανά προσπαθώντας να βεβαιωθώ ότι δεν ήταν σύμπτωση, μα πίσω από τον ρυθμό του σφυγμού ακούγεται ένα απαλό βούισμα.

Ο Τερκ σηκώνεται και στέκεται σαν πύργος πάνω μου. Σταυρώνει τα χέρια.

Η νευρικήτητα εκδηλώνεται διαφορετικά σε έναν πατέρα. Καμιά φορά γίνεται καβγατζής. Λες και αν ξεσπάσει, θα διώξει οποιοδήποτε πρόβλημα.

«Ακούω ένα πολύ ελαφρύ φύσημα», λέω προσεκτικά. «Μπο-

ρεί, όμως, να μην είναι τίποτα. Ορισμένα μέρη της καρδιάς αναπτύσσονται ακόμα στα πρώιμα στάδια. Ακόμα κι αν είναι φύσημα, μπορεί να εξαφανιστεί σε μερικές ημέρες. Θα το σημειώσω, ωστόσο, και θα ζητήσω από την παιδιάτρο να τον ακροαστεί». Ενώ μιλώ προσπαθώντας να είμαι όσο το δυνατόν πιο ήρεμη, μετρώ ξανά το σάκχαρό του. Χρησιμοποιούμε ένα τεστ που βγάζει τα αποτελέσματα αμέσως – κι αυτή τη φορά η τιμή είναι στο πενήντα δύο. «Αυτό είναι σπουδαίο νέο», λέω προσπαθώντας να δώσω στο ζεύγος Μπάουερ κάτι θετικό. «Το σάκχαρό του είναι πολύ καλύτερο». Πλησιάζω τον νιπτήρα και τραβώ ζεστό νερό, γεμίζω ένα πλαστικό δοχείο και το βάζω στον θερμοαντήρα. «Το δίχως άλλο ο Ντέιβις έχει πάρει τα πάνω του. Πιθανότατα θα αρχίσει να τρώει πολύ σύντομα. Θέλεις να τον πλύνω, να τον ξυπνήσω λιγάκι και να προσπαθήσεις να θηλάσεις ξανά;»

Απλώνω τα χέρια και σηκώνω το μωρό. Γυρνώντας την πλάτη στους γονείς, τοποθετώ τον Ντέιβις στη θερμοκοιτίδα ανοιχτού τύπου κι αρχίζω την εξέταση. Ακούω την Μπρίτανι και τον Τερκ να ψιθυρίζουν έντονα όσο ελέγχω την κρνιακή πηγή του μωρού για να βρω τις ραφές και να βεβαιωθώ ότι τα οστά δεν υπερκαλύπτουν το ένα το άλλο. Οι γονείς ανησυχούν, κι αυτό είναι φυσιολογικό. Σε πολλούς γονείς δεν αρέσει να ακούν τη γνώμη της νοσοκόμας για οποιοδήποτε ιατρικό θέμα· πρέπει να τους το πει ο γιατρός για να το πιστέψουν – αν και συχνά είναι οι μαίες εκείνες που προσέχουν πρώτες μια ιδιομορφία ή ένα σύμπτωμα. Η παιδιάτρός τους είναι η Άτκινς· θα την ειδοποιήσω μόλις τελειώσω την εξέταση και θα την ζητήσω να ακροαστεί την καρδιά του μωρού.

Αυτή τη στιγμή, όμως, η προσοχή μου είναι στον Ντέιβις. Αναζητώ μώλωπες στο πρόσωπο, κάποιο αιμάτωμα, κάποιον μη φυσιολογικό σχηματισμό στο κρανίο. Ελέγχω τις παλαμιαίες πτυχές των μικροσκοπικών χεριών του και τα αυτιά του σε σχέση με τα μάτια. Μετρώ την περιφέρεια του κεφαλιού και το μήκος του κορμιού του, που δε λέει να μείνει ακίνητο. Αναζητώ σχισμές στο στόμα και στα αυτιά. Ψηλαφώ τις κλείδες του και βάζω το μικρό δαχτυλάκι στο στόμα του για να ελέγξω το αντανακλαστικό του θη-

λασμού. Κοιτάζω προσεκτικά το μικροσκοπικό φυνερό του στέρνου του, για να βεβαιωθώ ότι δε δυσκολεύεται να αναπνεύσει. Πιέζω την κοιλίτσα του για να βεβαιωθώ ότι είναι μαλακή, ελέγχω τα δάχτυλα στα χέρια και τα πόδια, αναζητώ εξανθήματα, βλάβες ή σημάδια εκ γενετής. Βεβαιώνομαι ότι οι όρχεις του έχουν κατέβει και κοιτάζω αν έχει υποσπαδία, για να διαπιστώσω αν η ουρήθρα βρίσκεται στη θέση της. Έπειτα τον γυρνώ μπρούμυτα μαλακά και κοιτάζω τη βάση της σπονδυλικής του στήλης, αναζητώντας βαθουλώματα ή τούφες από μαλλιά ή κάποια άλλη ένδειξη ατέλειας του νευρικού σωλήνα.

Συνειδητοποιώ ότι οι ψίθυροι πίσω μου έχουν σταματήσει. Αντί να νιώθω πιο άνετα, όμως, νιώθω κάτι δυσοίωνα. *Τι νομίζουν ότι δεν κάνω καλά;*

Όταν γυρνώ ξανά ανάσκελα τον Ντέιβις, τα μάτια του έχουν αρχίσει να κλείνουν. Τα μωρά συνήθως νυστάζουν μια-δυο ώρες μετά τη γέννα, κάτι που είναι λόγος να τον κάνω μπάνιο τώρα – θα τον ξυπνήσει για αρκετή ώρα ώστε να προσπαθήσει να θηλάσει ξανά. Πάνω στη θερμοκοιτίδα είναι μια στοίβα από πανάκια: με εξασκημένες, βέβαιες κινήσεις βουτάω ένα στο χλιαρό νερό και περνώ το μωρό από την κορυφή ως τα νύχια. Έπειτα του βάζω πάνα, το τυλίγω επιδέξια σε ένα κουβερτάκι και το λούζω κάτω από τον νιπτήρα με λίγο Johnson's για μωρά. Το τελευταίο πράγμα που κάνω είναι να τουβάλω μια ταυτότητα, ίδια με αυτή που έχουν οι γονείς του, και να τοποθετήσω στον αστράγαλό του ένα μικροσκοπικό ηλεκτρονικό βραχιολάκι ασφαλείας, που θέτει σε λειτουργία έναν συναγερμό αν το μωρό πλησιάσει πολύ κάποια από τις εξόδους.

Νιώθω τα μάτια των γονιών του να τρυπούν την πλάτη μου. Γυρνώ έχοντας κολλήσει στο πρόσωπό μου ένα χαμόγελο. «Ορίστε», λέω δίνοντας ξανά το μωρό στην Μπρίτανι. «Πεντακάθαρος. Έλα τώρα να δούμε αν θα τον καταφέρουμε να θηλάσει».

Απλώνω το χέρι για να τη βοηθήσω να τοποθετήσει σωστά το μωρό, μα εκείνη τινάζεται.

«Μην την πλησιάζεις», λέει ο Τερκ Μπάουερ. «Θέλω να μιλήσω με το αφεντικό σου».

Είναι τα πρώτα λόγια που μου λέει στα είκοσι λεπτά που βρίσκομαι στον θάλαμο με τον ίδιο και την οικογένειά του, κι έχουν έναν υπόγειο τόνο δυσαρέσκειας. Είμαι βέβαιη ότι δε θέλει να πει στη Μαρί πόσο εξαιρετική δουλειά έκανα. Ωστόσο νεύω σφιγμένα και βγαίνω από τον θάλαμο, ξαναφέροντας στο μυαλό μου κάθε λέξη και χειρονομία που έκανα από τη στιγμή που συστήθηκα στην Μπρίτανι Μπάουερ. Πηγαίνω στο γραφείο των νοσοκόμων και βρίσκω τη Μαρί να συμπληρώνει ένα διάγραμμα. «Έχουμε ένα πρόβλημα στον θάλαμο πέντε», λέω προσπαθώντας να κρατήσω τη φωνή μου επίτεδη. «Ο πατέρας θέλει να σε δει».

«Τι έγινε;» ρωτά η Μαρί.

«Απολύτως τίποτα», απαντώ, και ξέρω ότι είναι αλήθεια. Είμαι καλή νοσοκόμα. Μερικές φορές είμαι σπουδαία νοσοκόμα. Φρόντισα εκείνο το βρέφος όπως θα φρόντιζα οποιοδήποτε άλλο νεογέννητο στην πτέρυγα. «Τους είπα ότι άκουσα κάτι που έμοιαζε με φύσημα και ότι θα ειδοποιήσω την παιδιάτρο. Έκανα μπάνιο το μωρό και του έκανα την πρώτη εξέταση».

Μάλλον, όμως, δεν καταφέρνω καθόλου καλά να κρύψω τα συναισθήματά μου, γιατί η Μαρί με κοιτά με συμπόνια. «Ίσως ανησυχούν για την καρδιά του μωρού», λέει.

Βρίσκομαι μόλις ένα βήμα πίσω της όταν μπαίνουμε, κι έτσι βλέπω ξεκάθαρα την ανακούφιση στο πρόσωπο των γονιών όταν βλέπουν τη Μαρί. «Έμαθα ότι ζητήσατε να μου μιλήσετε, κύριε Μπάουερ», λέει.

«Αυτή η νοσοκόμα», λέει ο Τερκ, «δε θέλω να αγγίξει ξανά τον γιο μου».

Νιώθω ένα φούντωμα να απλώνεται από τον γιακά της ρόμπας μου ως το κεφάλι. Σε κανέναν δεν αρέσει να τον αμφισβητούν μπροστά στον προοιστούμενό του.

Η Μαρί ισιώνει τη ράχη, τσιτώνεται. «Σας διαβεβαιώνω ότι η Ρουθ είναι από τις καλύτερες νοσοκόμες μας, κύριε Μπάουερ. Αν έχετε κάποια επίσημη διαμαρτυρία...»

«Δε θέλω να αγγίξει τον γιο μου ούτε αυτή ούτε κανένας άλλος σαν αυτή», τη διακόπτει ο πατέρας και σταυρώνει τα χέρια

πάνω στο στέρνο. Όσο εγώ έλειπα από τον θάλαμο, εκείνος σήκωσε τα μανίκια. Στο ένα μπράτσο, από τον καρπό ως τον αγκώνα, έχει ένα τατουάζ με τη σημαία της Συνομοσπονδίας.*

Η Μαρί σταματά να μιλά.

Για μια στιγμή, ειλικρινά δεν καταλαβαίνω. Κι έπειτα το νιώθω σαν γροθιά: δεν έχουν πρόβλημα με αυτό που έκανα.

Έχουν πρόβλημα με αυτό που είμαι.

* Συνομόσπονδες Πολιτείες της Αμερικής: έντεκα δουλοκτητικές πολιτείες των νότιων ΗΠΑ, οι οποίες κήρυξαν την ανεξαρτησία τους από την Αμερική από το 1861 ως το 1865. (Σ.τ.Μ.)

Η Αφροαμερικανή Ρουθ Τζέφερσον εργάζεται ως μαία στο νοσοκομείο του Κονέκτικατ, με πολλά χρόνια εμπειρίας. Κατά τη διάρκεια της βάρδιας της, ξεκινά μια εξέταση ρουτίνας σε ένα νεογέννητο, όμως λίγα λεπτά αργότερα μαθαίνει ότι της έχουν απαγορεύσει να αγγίζει το μωρό έπειτα από εντολή των γονιών του, που είναι ακόλουθοι του Κινήματος της Λευκής Δύναμης. Το νοσοκομείο σέβεται την επιθυμία τους και την απομακρύνει. Ωστόσο, την επόμενη μέρα το μωρό παθαίνει ανακοπή την ώρα που η Ρουθ βρίσκεται μόνη μαζί του.

Οι γονείς την κατηγορούν για τον φόνο του παιδιού τους. Η Κένεντι Μακούαρι, μια λευκή δικηγόρος, αναλαμβάνει την υπόθεσή της, αλλά της δίνει μια αναπάντεχη συμβουλή: επιμένει ότι οποιαδήποτε αναφορά σε ρατσιστικά ζητήματα δεν πρόκειται να τη βοηθήσει. Η Ρουθ, από την άλλη, προσπαθεί να διατηρήσει τις ισορροπίες στη ζωή της για την οικογένειά της —ειδικά για τον έφηβο γιο της—, αφού η υπόθεσή της γίνεται το επόμενο «καιυτό» θέμα στα Μέσα. Καθώς η δική προχωρά, η Ρουθ και η Κένεντι προσπαθούν να κερδίσουν η μια την εμπιστοσύνη της άλλης και στο τέλος συνειδητοποιούν ότι όλα όσα έχουν μάθει να πιστεύουν για τους άλλους —και για τους εαυτούς τους— ίσως και να είναι λάθος.

*Η Τζόντι Πίκο χειρίζεται με ευαισθησία, ευφυΐα
και θάρρος θέματα ρατσισμού, προνομίων, προκατάληψης,
δικαιοσύνης και συμπόνιας χωρίς να δίνει εύκολες απαντήσεις.
Το ΜΙΚΡΑ, ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ είναι ένα συγκλονιστικό
μυθιστόρημα, από μια συγγραφέα στο ζενίθ της καριέρας της.*

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-2140-7

9 | 786180 | 121407

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 19508

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ΄ Ε Π Α Φ Η

